

บทคัดย่อ

ชื่อวิทยานิพนธ์:	การศึกษาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสุรินทร์และอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะอ่างทอง
ชื่อผู้เขียน:	ปรัชญาณ์ นักพื่อน
ชื่อปริญญา:	รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
ปีการศึกษา:	2547

การศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ 3 ประการ คือ ประการแรกเพื่อศึกษาลักษณะการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสุรินทร์และอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะอ่างทอง ประการที่สองเพื่อศึกษาแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอุทยานแห่งชาติทั้งสองแห่ง ประการสุดท้ายเพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ของการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอุทยานแห่งชาติทั้งสองแห่ง

กรอบแนวคิดในการวิจัยแบ่งเป็น 2 ส่วนคือ 1) แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แบ่งเป็น 3 ด้าน คือ ด้านพื้นที่ ด้านกิจกรรมและเรียนรู้ และด้านการมีส่วนร่วม 2) ผลสัมฤทธิ์ของการจัดการเป็นการพิจารณาผลผลิตและผลลัพธ์ของการจัดการดังกล่าว ในด้านพื้นที่เป็นการศึกษาถึงความสามารถในการคงสภาพความสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติและระบบนิเวศในพื้นที่ไว้ได้ ในด้านกิจกรรมและการเรียนรู้ ศึกษาถึงความพึงพอใจควบคู่ไปกับความรู้ความเข้าใจและจิตสำนึกในการอนุรักษ์ที่นักท่องเที่ยวได้รับจากกิจกรรมที่ทำ และในด้านการมีส่วนร่วม คือประโยชน์ที่ชุมชนท้องถิ่นได้รับจากการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นหลัก และเสริมด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสุรินทร์และอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะอ่างทองเป็นกรณีศึกษา วิธีการเก็บข้อมูลใช้การสัมภาษณ์ และแบบสอบถามสำหรับนักท่องเที่ยว รวมทั้งข้อมูลเอกสารและงานวิจัยจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องคือ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ศึกษานี้คือ เจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสุรินทร์และหมู่เกาะอ่างทอง ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว และชุมชนท้องถิ่นใกล้เคียงอุทยานแห่งชาติทั้งสองแห่ง

จากการศึกษาพบว่า อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสุรินทร์นั้น อุทยานฯ มีบทบาทในการควบคุมดูแลนักท่องเที่ยวในทุกๆด้าน ในขณะที่การท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะอ่างทองนั้นผู้

ประกอบการเอกชนจะเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการควบคุมดูแลการท่องเที่ยวในพื้นที่ อุทยานฯ มีบทบาทในการอำนวยความสะดวกและดูแลพื้นที่มากกว่า

อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสุรินทร์และอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะอ่างทองมีแนวทางจัดการด้านพื้นที่และด้านกิจกรรมและการเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องการกำหนดขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ซึ่งอุทยานแห่งชาติทั้ง 2 แห่งยังไม่มีแนวทางที่ชัดเจน พบว่า อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสุรินทร์และหมู่เกาะอ่างทองสามารถดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและระบบนิเวศได้อย่างสมบูรณ์ และนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในด้านต่างๆ จากการท่องเที่ยว และเห็นว่าจากกิจกรรมที่ทำในอุทยานแห่งชาติสามารถทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจและจิตสำนึกเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ แต่อย่างไรก็ตามอุทยานแห่งชาติทั้ง 2 แห่งยังไม่มีให้ความสำคัญกับการจัดการด้านการมีส่วนร่วมและยังเปิดโอกาสให้ชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมเพียงบางส่วนเท่านั้น ชุมชนท้องถิ่นจึงไม่สามารถได้รับประโยชน์ที่ชัดเจนจากการท่องเที่ยวในพื้นที่ได้

ข้อเสนอแนะสำหรับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในด้านการปฏิบัติงาน คือควรสร้างความเข้าใจแก่นักท่องเที่ยวถึงแนวทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างถูกต้อง รวมทั้งควบคุมดูแลการปฏิบัติตนของนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการเอกชนอย่างเคร่งครัด โดยเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติควรปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี และในด้านการจัดการนั้น ควรกำหนดขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ที่ชัดเจน ติดตามความเปลี่ยนแปลงของทรัพยากรธรรมชาติและระบบนิเวศอย่างสม่ำเสมอ และส่งเสริมการเรียนรู้ที่เป็นรูปธรรม รวมทั้งให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นมากขึ้น นอกจากนี้ในด้านนโยบาย ควรสร้างความร่วมมือแบบพหุภาคี ทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกระดับ ภาคเอกชน และภาคชุมชน เพื่อหาแนวทางการจัดการที่มีประสิทธิภาพพร้อมกัน รวมทั้งแนวคิดในการสัมปทานให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินงานในพื้นที่

ABSTRACT

Title of Thesis : Ecotourism Management Study of Marine National Parks:
Cases of Mu Koh Surin and Mu Koh Angtong National Parks

Author : Miss Preechaya Nugfont

Degree : Master of Public Administration

Year : 2004

This study has 3 main objectives. First, to study the characteristics of ecotourism at Mu Koh Surin and Mu Koh Angtong National Parks. Second, to study the style of ecotourism management in these two national parks. Third, to study the achievement of the ecotourism management of these two national parks.

This research is based on qualitative research, supplemented by quantitative research. Data collection was conducted through in-depth interviews, questionnaires, and documents. The key informants of in-depth interviews were marine rangers, entrepreneurs and neighboring local communities of the two national parks. Questionnaires were distributed to the tourists.

It is found that the park authority of Mu Koh Surin National Park plays the major controlling role on ecotourism. On the other hand, private entrepreneurs play the important role in managing the ecotourism at Mu Koh Angtong National Park, whereas the park authority itself has a minor role of providing convenience and looking after the area.

The two national parks have clear methods of area management, activity and learning management. Therefore, the national resources and ecosystem are well protected. Most tourists interviewed were satisfied with various aspects of ecotourism. They agreed with the idea that the activities assist in the comprehension and conservation of natural resources. However, the two national parks pay little attention to participative management. Local communities have little opportunity to participate in ecotourism, and they do not receive clear benefits from the tourism of the national parks.

This study proposes several recommendations of managing ecotourism. First, the national parks should enhance the understanding of effective ecotourism of tourists and entrepreneurs. The right quantity of tourists for the area capacity should be pre-determined. The changes to natural resources should also be continuously observed. The promotion of learning and participation for local communities should be given more attention. In regard to policy, multilateral cooperation should be established at all levels in both private and local sectors in order to seek a common and effective managerial strategy. Also the idea of providing contracts to the private sector to encourage their participation should be considered.